

Neuropædagogik

Oplæg v. Louise Gade,
neuropsykolog

d. 07.10.25

 Forenede
Care Neuro

”At man, naar det i Sandhed skal lykkes at føre et Menneske hen til et bestemt Sted, først og fremmest maa passe paa at finde ham der, hvor han er og begynde der”.

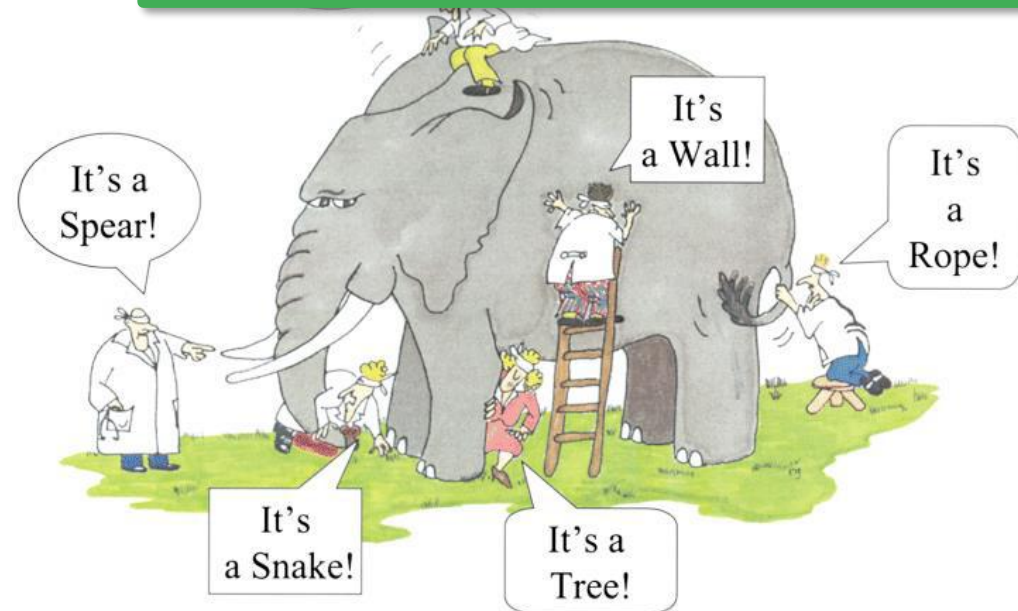
”Brudstykke af en ligefrem meddelelse” Søren Kierkegaard (1859)

Neuropædagogik

- Skal være helhedsorienteret. Vi kan ikke skabe et helt liv ved blot at forholde os til en mindre del af mennesket.
- Er en ramme som bygger på neuropsykologien: Identifikationen af ressourcer og begrænsninger, der sker ud fra en neuropsykologisk tilgang
- **Hverdagen tilpasses omkring individet** med fokus på at fremme styrker og skabe hensigtsmæssige strategier til at kompensere for begrænsninger
- Kalder ikke på en bestemt faglighed – i praksis bør alle faggrupper og vagtlag kende metoden og arbejde sammen om løsninger, der gavner borgeren. Hvis man skal lykkes med neuropædagogik er det nødvendigt at alle der møder borgeren, har samme retning og gør tingene ens. Derfor er videns- og erfaringsdeling en nødvendighed – både mono- og tværfagligt samt på tværs af teams.

1. Undersøg
2. Opstil hypotese
3. Afprøv (opstil mål)
4. Evaluer
5. Gentag (hvis/når nødvendigt)

Case: Henrik, 67-årig pensionist

- Indlagt i genoptræningsforløb efter en blodprop i venstre side af hjernen for 6 uger siden. Han er nu klar til udskrivelse til eget hjem.
- Hospitalet skriver om Henrik:
 - Han kan gå selvstændigt, men har let nedsat balance. Har været faldet en enkelt gang under indlæggelsen, men vurderes nu sikkert gående.
 - Han er lammet i højre arm/hånd (dominant hånd) og inddrager den kun sparsomt
 - Han har behov for en let hånd i den personlige pleje
 - Han lider af hjernetræthed
 - Han kan anrette sin morgenmad og frokost, men er endnu ikke nået til at skulle lave varme retter
 - Han har afasi (sprogforstyrrelse) og kan kun sparsom gøre sig forstået. Forstår det meste, hvis det ikke er for abstrakt, men byder ikke selv så meget ind i samtale. Kan læse simple sætninger og skrive enkeltord.
 - Kognitive vanskeligheder: Eksekutivt (styringsfunktioner: Overblik, planlægning, initiativ, problemløsning, idegenerering, hukommelse).
 - Han har været på indkøb med ergoterapeuten, hvor han orienterer sig sikkert i trafikken og kan følge en indkøbsliste og betale med kort uden hjælp – fraset hvis der er en vare han ikke kan lokalisere i butikken.
 - Hans ægtefælle er ikke en resource, har begyndende demens, men er ikke plejekrævende – mest bare passiv

Case: Henrik udskrives

- Han skal til træning på det kommunale genoptræningscenter og tilknyttes logopæd (talepædagog)
- Det aftales at hjemmeplejen kommer hver morgen og hjælper med den personlige pleje og sikrer sig at Henrik får lavet sig noget morgenmad og en kop kaffe, som han plejer
- Derudover aftales, at hjemmeplejen kommer til aftenmåltidet og støtter Henrik til at få et lunt måltid
- Første dag:
 - Hjemmeplejen møder op hos Henrik om morgenen og hjælper ham som aftalt. Han efterlades i køkkenet, hvor han er i gang med at spise sin morgenmad og drikke sin kaffe.
 - Da hjemmeplejen kommer om ved 18-tiden, finder medarbejderen Henrik siddende ved køkkenbordet med en tom tallerken og kaffekop. Han har ikke rejst sig hele dagen og har hverken fået vådt eller tørt.

Case: Henrik, problemstilling – Henrik rejser sig ikke når først han har sat sig

- En problemstilling bør være helt fri for fortolkning, da det stiller os skarpere i den neuropædagogiske arbejdsproces – årsagen til problemet ligger i hypoteserne (som kan være både rigtige og forkerte)
- Før vi opstiller hypoteser skal vi huske ”elefanten” – være nysgerrige på hele Henrik og lave en helhedsorienteret ”undersøgelse”:

1. Undersøg
2. Opstil hypotese
3. Afprøv (opstil mål)
4. Evaluer
5. Gentag (hvis/når nødvendigt)

Neuropædagogens undersøgelsesramme

Fysisk

Kognitivt

Emotionelt

Socialt

Neuropædagogens undersøgelsesramme

En ikke fuldstændig liste

Fysisk

Hjerneskode, hvornår og hvor

Anden somatisk sygdom
(f.eks. DM2, KOL)

Sanser (f.eks. nedsat
hørelse/syn)

Energiniveau/
søvnmønster

Kognitivt

Emotionelt

Socialt

Neuropædagogens undersøgelsesramme

En ikke fuldstændig liste

Fysisk

Hjerneskade, hvornår og hvor

Anden somatisk sygdom
(f.eks. DM2, KOL)

Sanser (f.eks. nedsat
hørelse/syn)

Energiniveau/
søvnmønster

Kognitivt

Hukommelse

Koncentration

Impulsiv/initiativfattig

Planlægning

Sprog

Virkelighedsopfattelse

Emotionelt

Socialt

Neuropædagogens undersøgelsesramme

En ikke fuldstændig liste

Fysisk

Hjerneskade, hvornår og hvor

Anden somatisk sygdom
(f.eks. DM2, KOL)

Sanser (f.eks. nedsat
hørelse/syn)

Energiniveau/
søvnmønster

Kognitivt

Hukommelse

Koncentration

Impulsiv/initiativfattig

Planlægning

Sprog

Virkelighedsopfattelse

Emotionelt

Emotionel tilstand

Psykiatrisk komorbiditet

Traumer fra tidligere
(f.eks. hård opvækst,
trafikuheld, vold)

Erkendelse af egne
begrænsninger

Socialt

Neuropædagogens undersøgelsesramme

En ikke fuldstændig liste

Fysisk

Hjerneskade, hvornår og hvor

Anden somatisk sygdom
(f.eks. DM2, KOL)

Sanser (f.eks. nedsat
hørelse/syn)

Energiniveau/
søvn mønster

Kognitivt

Hukommelse

Koncentration

Impulsiv/initiativfattig

Planlægning

Sprog

Virkelighedsopfattelse

Emotionelt

Emotionel tilstand

Psykiatrisk komorbiditet

Traumer fra tidligere
(f.eks. hård opvækst,
trafikuheld, vold)

Erkendelse af egne
begrænsninger

Socialt

Pårørende

Interaktion med andre

Relationsdannelse

Arbejdsliv

Case: “Undersøgelse” af Henrik

1. Undersøg
2. Opstil hypotese
3. Afprøv (opstil mål)
4. Evaluer
5. Gentag (hvis/når nødvendigt)

Fysisk

Blodprop i hjernens venstre side for 6 uger siden
DM2
Betydelig udtrætning
Ikke-ryger
Lavt til intet alkoholforbrug
Sunde kostvaner (før)
Regelmæssig motion (før)

Kognitivt

Afasi
Nedsat idegenerering
Hukommelsesudfordringer
Nedsat overblik/planlægning
Nedsat initiativ/igangsætning
Virkelighedsopfattelse i overensstemmelse med omverdens

Emotionelt

Tidligere depression
Fald under indlæggelse og frygt for at falde igen
God erkendelse af egne begrænsninger

Socialt

Godt netværk af hjælpsomme naboer
Lettere dement ægtefælle
Sparsom interaktion med andre gr. afasi

Case: “Undersøgelse” af Henrik

1. Undersøg
2. Opstil hypotese
3. Afprøv (opstil mål)
4. Evaluer
5. Gentag (hvis/når nødvendigt)

Fysisk

Blodprop i hjernens venstre side for 6 uger siden

DM2

Betydelig udtrætning

Ikke-ryger

Lavt til intet alkoholforbrug

Sunde kostvaner (før)

Regelmæssig motion (før)

Kognitivt

Afasi

Nedsat idegenerering

Hukommelsesudfordringer

Nedsat overblik/planlægning

Nedsat initiativ/igangsætning

Virkelighedsopfattelse i overensstemmelse med omverdens

Emotionelt

Tidligere depression

Fald under indlæggelse og frygt for at falde igen

God erkendelse af egne begrænsninger

Socialt

Godt netværk af hjælpsomme naboer

Lettere dement ægtefælle

Sparsom interaktion med andre gr. afasi

Case: Henrik, hypoteser

Fysisk

For træt til at handle på noget

Kognitivt

Kan ikke finde på hvad han skal
Har glemt hvad han skal
Kan ikke overskue hvad han skal eller hvordan han kommer i gang
Svært ved at komme i gang

Emotionelt

Er deprimeret
Er bange for at falde hvis han går rundt alene

Socialt

Frygter at han bliver nødt til at kommunikere med andre

1. Undersøg
2. Opstil hypotese
3. Afprøv (opstil mål)
4. Evaluer
5. Gentag (hvis/når nødvendigt)

Case: Henrik, afprøvning

Kognitivt

Kan ikke finde på hvad han skal

Har glemt hvad han skal

Kan ikke overskue hvad han skal eller hvordan
han kommer i gang

Svært ved at komme i gang

Afprøvning

Støttes til idekatalog/opgavebeskrivelse

Cues i omgivelserne + påmindelser

Støttes dags-/ugeprogram og plan

Cues i omgivelserne og/eller igangsætning fra
personale

Neuropædagogik i praksis

En ikke fuldstændig liste

Neuropædagogik er alt det du gør når du tilpasser omgivelserne eller ændrer i din egen adfærd når du går ind til borgeren:

- Taler langsomt, bruger korte sætninger, tilpasser sprogbrug (f.eks. Bruger humor, er mere jovial, taler mindre/mere eller bruger flere/færre fremmedord/fagudtryk)
- Deler aktiviteter op i mindre dele; "En ting af gangen"-princippet
- Verbal guidning, fysisk guidning
- Overdriver mimik og gestik
- Skriver ting ned for borger, laver dags-/ugeskemaer, giver ydre struktur
- Støtter borger til at tilpasse tempo; "Stop/tjek / Stop/tænk"
- På døgnpladser: Kommer tilbage på et andet tidspunkt

Fælles for disse er at de kræver tid. God neuropædagogisk praksisarbejde indebærer altså at medarbejderen bruger mere tid hos den enkelte borger.

Fordele: Mere effektivt arbejde hos borgeren, færre konflikter/diskussioner, vedligehold af funktioner og mulighed for yderligere bedring.

Tilførsel af viden

- Der udbydes kurser om neuropædagogik, som giver et godt og dybdegående kendskab til og forståelse for metoderne og deres anvendelse, men gode neuropædagogiske færdigheder opstår i relationen til borgerne og der skal derfor altid sikres en plan for implementering af den nye viden – både på individniveau og i den bredere gruppe af kollegaer (mono- og tværfaglige).
- Sideløbende med det, er der behov for en mere let tilgængelig, kost- og tidseffektiv tilgang til at give medarbejderne den nødvendige neuropædagogiske ballast til at arbejde med denne målgruppe. Til det anbefales at der tilbydes supervision / casearbejde f.eks. v. neuropsykolog el. lign., der kan bidrage til at øge opmærksomheden på egen praksis og på anvendelsen af neuropædagogik i praksis.

”Brudstykke af en ligefrem meddelelse” Søren Kierkegaard (1859)

For i Sandhed at kunne hjælpe en anden, maa jeg forstaae mere end han – men dog vel først og fremmest forstaae det han forstaar. Naar jeg ikke gjør det, så hjælper min Mere-Forstaaen ham slet ikke.

Vil jeg alligevel gjøre min Mere-Forstaaen gjældende, saa er det, fordi jeg er forfærdelig stolt, saa jeg i grunden i stedet for at gavne ham egentlig vil beundres af ham.

Men al sand Hjælp begynder med ydmygelsen: Hjælperen maa først ydmyge sig under Den, han vil hjælpe, og herved forstaa, at det at hjælpe ikke er at være den Herskesygeste men den Taalmodigste, at det at hjælpe er Villighed til indtil videre at finde sig i at have uret, og ikke at forstaae, hvad den Anden forstaar.”

Spørgsmål?

